

Randers Kommune

TILLÆG TIL MILJØGODKENDELSE

af svinebruget Tuerne 5, 8970 Havndal

Registreringsblad - Miljøgodkendelse

Hovedmatrikel nr.	29h, Udbyneder By, Udbyneder
Cvr. nr.	19321096
Ejer af landbruget og driftsansvarlig	Niels Aage Virenfeldt Nørager Bruuns Plantage Vej 1 8970 Havndal
Godkendelsesbetegnelse	Svinebrug >250 DE
Tilsynsmyndighed	Randers Kommune
Sagsnummer	09.17.18-P19-112-16
Sagsbehandler	Peter Dalgas Kruse
Godkendelsens dato	2. august 2016

Indholdsfortegnelse

RESUMÉ	4
GENERELLE FORHOLD	5
VILKÅR FOR GODKENDELSE	6
<i>Generelt</i>	6
<i>Ophævede vilkår</i>	6
<i>Anlæg</i>	6
<i>Bygningsudformning og placering</i>	6
<i>Husdyrproduktion</i>	6
<i>Staldindretning</i>	7
<i>Staldbelægning</i>	7
<i>Udslusning af gylle</i>	7
<i>Foder</i>	7
<i>Delrensning for lugt og ammoniak</i>	7
<i>Gødningsopbevaring og -håndtering</i>	8
<i>Energiforbrug</i>	8
<i>Olie</i>	8
<i>Arealer</i>	8
<i>Kvælstof og fosfortilførsel</i>	8
<i>Grundvandssædskifte</i>	9
<i>Udlæg af bræmmer</i>	9
<i>Egenkontrol</i>	9
KOMMUNENS VURDERING	11
OFFENTLIGGØRELSE	25
KLAGEVEJLEDNING	28
BILAG:	28

Resumé

Dette tillæg til miljøgodkendelsen tillader husdyrbruget at udvide dyreholdet fra 243,63 DE (8.745 slagtesvin 32-112 kg) til 575,46 DE (20.656 slagtesvin 32-112 kg).

I forbindelse med udvidelsen af svineproduktionen bygges der tre nye stalde på hver ca. 770 m². Den midterste af staldene forlænges dog for at gøre plads til luftreseinlæg og udleveringsrum for grise. Staldbygningerne bliver rundbuehaller, bygget i samme materiale som de eksisterende. Desuden opføres to siloer (10 m høje, 11 m diameter) og den eksisterende foderlade udvides med ca. 500 m². Udover de nye bygninger omfatter anlægget tre slagtesvinestalde (rundbuehaller) på i alt ca. 2.300 m², en foderlade på 900 m², to fodersiloer á 95 m³, to gyllebeholdere på 3.200 og 4.000 m³ og en fortank på 28 m³ (**bilag 1**).

Udover Tuerne 5, 8970 Havndal, ejer og driver ansøger svineproduktion på Bruuns Plantage Vej 1, 8970 Havndal under samme CVR nr. På Bruuns Plantage Vej 1 er der udarbejdet et regionplantillæg i oktober 2006 med tilhørende miljøgodkendelse (MBL § 33) den 8. november 2006 til en svineproduktion på 435,15 DE. En del af husdyrgødningen herfra (ca. 55,3 DE) afsættes til gylleaftalearealer. Aftalearealerne er miljøgodkendt efter husdyrgodkendelseslovens § 16. Den resterende mængde husdyrgødning fra Bruuns Plantage Vej 1 indgår i denne miljøgodkendelse.

Tillægget omfatter desuden samtlige udbringningsarealer der ejes og drives under CVR. nr. 19321096. Ansøger råder over i alt ca. 713,83 ha ejede/forpagtede arealer (**bilag 2a og 2b**) til udbringning af husdyrgødning. Al drift som har relation til planteavl foregår fra Bruuns Plantage Vej 1.

Randers Kommune vurderer, at der kan meddeles tillæg til miljøgodkendelsen på nærmere fastsatte krav til husdyrbrugets drift og indretning.

Randers Kommune har af hensyn til naboer bl.a. stillet vilkår om:

- At der anvendes hyppig udslusning af gyllen i de tre eksisterende slagtesvinestalde mod syd og i ny stald længst mod nord.
- At gylle udsluses hverdage indenfor normal arbejdstid.
- At der anvendes biologisk luftrensning i de tre nye stalde.
- At omrøring af gylle kun sker umiddelbart forud for udbringning og ikke på lørdage, søn- og helligdage
- At der jævnlige skal foretages serviceeftersyn på og rengøring af staldenes ventilationssystem

Endvidere er der af hensyn til natur og miljø bl.a. stillet krav om:

- At der skal etableres G3 grundvandssædskifte (minimum 30 % miljøgræs) på mark 32-0.
- At slagtesvin tildeles foder med et lavere indhold af fosfor end norm (landsgennemsnit).

Generelle forhold

Randers Kommune godkender i henhold til § 12 i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*¹ udvidelse af husdyrbruget Tuerne 5, 8970 Havndal på betingelse af, at de nærmere fastsatte vilkår i miljøgodkendelsen og tillæg hertil overholdes.

Tidligere meddelt tillæg af 2. september 2013 om forlængelse af udnyttelsesfristen for miljøgodkendelse er bortfaldet, da den ikke er udnyttet.

Ud over tillæggets vilkår skal driftsansvarlige være særlig opmærksom på følgende:

- at grundlaget for godkendelsen er den sidst indsendte ansøgning, skema nr. 85580, version 4.
- at ændringer i forhold til sidst indsendte ansøgning skal anmeldes til kommunen, herunder:
  - ændring, etablering, eller renovering af bygninger, pladser, siloer, opbevarings-tanke. m.v.
  - ændringer i udbringningsarealerne, herunder bl.a. tilkøb, frasal, tilforpagtning, bortforpagtning, forpagtningsophør og anvendelse af markarealer hos tredje-mand til udbringning af gødning. Anmeldelse af ændringer af husdyrbrugets udbringningsarealer skal senest fremsendes til kommunen før planårets begyndelse den 1. august, jf. § 25 i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug*². Kommunen tager herefter stilling til, om ændringen er godkendelsespligtig.
- at øvrige fornødne godkendelser eller tilladelser skal indhentes separat, herunder byggetilladelse samt nedsivningstilladelse til regnvand.
- at øvrig lovgivning, som ikke er nævnt i denne godkendelses vilkår, skal overholdes - f.eks. den til enhver tid gældende Husdyrgødningsbekendtgørelse. Vilkårene i godkendelsen er som hovedregel kun stillet for de punkter, hvor tilsynsmyndigheden vurderer, at kravene skal være mere vidtgående end de generelle bestemmelser.
- at godkendelsen betragtes som udnyttet ved enhver ændring, som er i overensstemmelse med godkendelsen – både ved hel og delvis udnyttelse af godkendelsen.
- at alle vilkår er gældende fra det tidspunkt, godkendelsen er udnyttet, medmindre andet er angivet.
- at første revurdering af miljøgodkendelsen skal foretages 8 år efter godkendelsens dato. Herefter vil godkendelsen blive taget op til revurdering mindst hvert 10. år.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 868 af 3. juli 2015 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

² Bekendtgørelse nr. 44 af 11. januar 2016 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

- at en godkendelse af et IE-husdyrbrug (Husdyrlovens § 12, stk. 1, nr. 1-3) skal revurderes, når EU-Kommissionen offentliggør en ny BAT-konklusion.
- at godkendelsen eller dele heraf til hver en tid kan bortfalde, hvis den ikke har været udnyttet i en sammenhængende periode på 3 år.

Vilkår for godkendelse

Generelt

1. Et eksemplar af godkendelsen skal til enhver tid være tilgængelig på husdyrbruget, og driftspersonalet skal være orienteret om godkendelsens indhold.
2. Husdyrbrugets indretning og drift skal miljømæssigt være i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for godkendelsen, dog med de eventuelle ændringer der fremgår af vilkårene.
3. Eventuelt ejerskifte skal meddeles tilsynsmyndigheden senest 1 måned efter, det har fundet sted.
4. Godkendelsen bortfalder helt eller delvis, såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra godkendelsens dato. Dvs. at der inden fristens udløb skal foreligge en retlig bindende aftale med håndværker/entreprenør om opførelse af bygge- og anlægsarbejdet, og byggeriet skal være afsluttet inden for et år fra fristens udløb.

Ophævede vilkår

5. Ved udnyttelse af dette tillæg ophæves vilkår 4-17, 19, 22, 24-25, 30-31, 33-41 i miljøgodkendelsen af 7. september 2011. Øvrige vilkår er forsat gældende.

Anlæg

Bygningsudformning og placering

6. De nye bygninger skal placeres som angivet på situationsplanen (**bilag 1**).
7. Bygningsflader og tage må ikke udføres i reflekterende materialer.
8. Udformning, samt farve- og materialevalg skal svare til de eksisterende stalde.
9. Der må ikke opsættes reklamer eller skilte på nogen af bygningsdelene.

Husdyrproduktion

10. Den maksimale produktionstilladelse omfatter en svinebesætning på:
  - 20.656 slagtesvin (32-112 kg)

Den maksimale produktionstilladelse svarer til 575,46 DE efter omregningsfaktorer på godkendelsestidspunktet.

Staldindretning

11. Staldsystemerne hos slagtesvin skal være drænet gulv + spalter (33/67)
12. Stierne skal holdes rene.

Staldbelægning

13. Staldbelægningen i de tre eksisterende slagtesvinestalde må ikke overstige 2.186 slagtesvin med en gennemsnitsvægt på 72 kg svarende til 157,39 ton.
14. Staldbelægningen i de to "Nye stalde 1 og 2" må ikke overstige 1.985 slagtesvin med en gennemsnitsvægt på 72 kg, svarende til i alt 142,92 ton.
15. Staldbelægningen i "Ny stald 3" må ikke overstige 992 slagtesvin med en gennemsnitsvægt på 72 kg, svarende til i alt 71,42 ton.

Udslusning af gylle

16. Der skal anvendes lugtreducerende teknologi i form af hyppig udslusning af gylle i de tre eksisterende slagtesvinestalde og i "Ny stald 3". Gylle skal udsluses minimum én gang ugentlig.
17. Pumpen for rørudslusningssystemet i slagtesvinestalden skal være tilsluttet en datalogger, der dokumenterer, at hyppigheden af udslusningen udføres i overensstemmelse med vilkår 16.
18. Udslusning af gylle fra stalde til gyllebeholder må kun finde sted på hverdage inden for normal arbejdstid (kl. 7-18).

Foder

19. Den årlige udskillelse af fosfor (P af dyr) fra slagtesvinene må maksimalt udgøre 0,62 kg P pr. slagtesvin jf. **bilag 3**.

Delrensning for lugt og ammoniak

20. De ny slagtesvinestalde skal være med punktudsugning i alle sektioner.
21. Punktudsugningens udsugningsåbninger skal placeres under lejearealet, således at det vil medvirke til at luften under spaltegulvet strømmer mod punktudsugningen.
22. Ventilationen skal styres således, at der bortventileres minimum 10 m³ pr. time pr. slagtesvin fra de respektive sektioner via punktudsugningen.
23. Luften fra punktudsugningen skal tilsluttes et biologisk luftrensningsanlæg, som skal placeres i den østlige ende af den midterste af de nye stalde, jf. bilag 1.
24. Luftrensningsanlægget skal forsynes med differenstrykmåler, vandmåler samt ledningsevnesensor. Ledningsevnesensoren skal være placeret i bundkar til filter 2.
25. Luftrensningsanlæggets ledningsevne skal være indstillet i henhold til SKOVs anbefalinger og ikke overstige 15 mS/cm i bundkar ved filter 2

26. Luftreanseanlægget skal fjerne minimum hhv. 74 % lugt og 88 % ammoniak fra ventilationsluften der føres gennem rensen.
27. Tryktabet over luftrensningsanlægget bør ikke overstige 45 pascal (Pa).
28. Der skal indgås en skriftlig aftale med producenten/leverandøren om serviceeftersyn af luftrensningsanlægget.
29. Luftrensningsanlægget skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Producentens vejledning skal opbevares på husdyrbruget. Luftrensningsanlægget skal kontrolleres af producenten/leverandøren mindst hver fjerde måned. Kalibrering af ledningsevnesensoren skal foretages mindst én gang årligt.
30. Luftreanseanlægget skal være i drift året rundt. Der accepteres enkelte driftsstop som følge af service og nødvendige reparationer. Varigheden af driftsstop skal holdes på et minimum, og må ikke overstige 7 dage.

Gødningsopbevaring og -håndtering

31. Omrøring af gylle må ikke finde sted lørdag, søn- og helligdage. Omrøring af gylle må kun finde sted umiddelbart forud for udbringning eller i forbindelse med etablering af flydelag.

Energiforbrug

32. Husdyrbruget skal minimum hvert 5. år lade udarbejde en energirapport med forslag til energibesparelser af en autoriseret energikonsulent. Første rapport skal foreligge 5 år efter hel eller delvis udnyttelse af dette tillæg – dvs. senest år 2023.

Olie

33. Tankning af dieselolie, ophæng af tankpistol, påfyldning af smøreolie m.v. skal ske på en overdækket, befæstet plads uden afløb.

Arealer

Kvælstof og fosfortilførsel

34. På husdyrbrugets udbringningsarealer (713,83 ha) må der pr. planår (1/8 til 31/7) udbringes svinegylle fra det godkendte dyrehold på Tuerne 5 og Bruuns Plantage Vej 1 svarende til maksimalt 955,16 DE eller 1,34 DE/ha. Husdyrgødning, der produceres herudover skal afsættes til biogasanlæg eller i overførselsaftaler.
35. I tilfælde af ophør eller delvis udnyttelse af godkendelsen kan husdyrgødningen helt eller delvis erstattes af andre typer husdyrgødning, organisk gødning eller slam, hvis mængden af kvælstof, som ikke indgår i gødningsregnskabet (uudnyttet N) ikke overstiger 32,78 kg N/ha og fosformængden ikke overstiger 29,1 kg P/ha.

Kommunen skal på forhånd skriftligt acceptere, at husdyrgødningen i ovennævnte scenarier helt eller delvis erstattes af andre typer husdyrgødning, organisk gødning eller slam. Kommunen kan i den forbindelse forlange, at der foretages en beregning i ansøgningsstyret til dokumentation af, at udvaskningen af kvælstof ikke er øget.

Grundvandssædskifte

36. På mark 32-0 skal der anvendes efterafgrøder i form af det af Miljøstyrelsens anerkendte grundvandssædskifte med 30 % miljøgræs (G3). Grundvandssædskiftet må ikke samtidig indgå i de lovpligtige efterafgrøder.

Udlæg af græs i grundvandssædskiftet skal ske i forbindelse med etablering af dækafgrøden. Efterafgrøden skal være etableret på minimum 70 % af arealet fra høst og frem til 1. februar det følgende år.

Grundvandssædskiftet må ikke indeholde bælgplanter.

Der må ikke anvendes gødning eller være græssende dyr på arealet fra høst og frem til 1. februar.

37. Som alternativ til grundvandssædskifte kan der på mark 32-0 anvendes 60 % mellemafgrøde i form af olieræddike eller gul sennep. Mellemafgrøderne må ikke samtidig indgå i de lovpligtige efterafgrøder.

Udlæg af mellemafgrøder skal ske i overensstemmelse med gældende regler.

Udlæg af bræmmer

38. Der skal jf. **bilag 4** etableres en husdyrgødningsfri bræmme på den del af mark 90-0, hvor der er en hældning større end 12 grader ned mod mosen n523-03-mo.

Som alternativ til en husdyrgødningsfri bræmme kan udbringning af flydende husdyrgødning, på mark 90-0 ske ved nedfældning.

39. Der skal jf. **bilag 5** fastholdes en minimum 10 bred dyrkningsfri bræmme omkring søen (n521-10-sø) i mark 53-0. Bræmmen må ikke gødskes med husdyrgødning. Bræmmen skal plejes ved afgræsning eller maskinel afpudsning (slæt) én gang hvert efterår.

Egenkontrol

40. Til kontrol af driftsvilkårene og forudsætningerne for godkendelsen skal der årligt føres journal med nedenstående oplysninger:
- Mark- og gødningsregnskab eller købs- og salgsnota/slagteriefregninger indeholdende oplysninger om produktionsniveau.
  - For hver stald skal der registreres oplysninger, der kan bruges til at lave opgørelser over antal ton dyr på stald ad gangen:
    - Dato for indsættelse og gennemsnitlig indgangsvægt for hvert hold smågrise og slagtesvin.
    - Dato for afgang samt gennemsnitlig afgangsvægt for hvert hold slagtesvin.
  - Der skal føres logbog (data-log) for luftrenseanlægget, hvor i følgende registreres:
    - Ledningsevne (som minimum på timebasis)
    - Luftrensningensanlæggets drifttid
    - Månedlige målinger af vandforbrug og tryktabet

- Tidspunkter for rengøring/skiftning af filtre
- Enhver form for driftsstop med angivelse af årsag og varighed
- Renset luftmængde pr. døgn
- Kvitteringer for serviceeftersyn
- d. Data-log for hyppig udslusning af gylle.
- e. Kvitteringer for service på ventilationsanlægget
- f. Energirapporter
- g. Logbog/data-log for fodertilpasning, hyppig udslusning, luftrensning og opgørelse over antal ton dyr på stald skal årligt indberettes til kontrolmyndigheden – senest den 1. april.

Oplysningerne skal opbevares i mindst 5 år og forevises på kommunens forlangende

KOMMUNENS VURDERING

Tuerne 5 blev miljøgodkendt (7. september 2011) til en udvidelse af dyreholdet fra 8.745 slagtesvin (30-102 kg) til 16.686 slagtesvin (30-107 kg). Udvidelsen omfattede to nye stalde, en ny gyllebeholder, to siloer og en udvidelse af den eksisterende foderlade. Kun gyllebeholderen blev opført inden for udnyttelsesfristen.

Da der er forløbet mindre end 8 år fra første godkendelse, har kommunen foretaget en samlet vurdering af den tidligere og nuværende ansøgning om udvidelse, jf. Husdyrlovens § 26 stk. 2.

Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Ansøger har redegjort for anvendelse af bedst tilgængelig teknik. Randers Kommune vurderer, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at husdyrbruget med de stillede vilkår i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Kommunens vurderinger og bemærkninger

Ammoniak

I ansøgningssystemet, Husdyrgodkendelse.dk er der foretaget en beregning af det emissionsniveau for ammoniak, der som udgangspunkt vurderes at være opnåeligt ved anvendelse af bedst tilgængelig teknologi, jf. vejledninger fra Miljøstyrelsen 2011. I den forbindelse har Randers Kommune accepteret, at der for de nuværende stalde er anvendt vejledningens emissionsgrænseværdi for eksisterende stalde, da de ikke renoveres i forbindelse med udvidelsen. Det er desuden oplyst, at de eksisterende staldbygninger ikke skal renoveres i perioden frem til revurderingen af miljøgodkendelsen.

Emissionsniveauet er beregnet til 7.389 kg N/år. Husdyrbruget vurderes at leve op til det beregnede BAT-niveau, da ammoniakfordampningen fra husdyrbrugets samlede anlæg er beregnet til 6.471 kg N/år, jf. ansøgningssystemet, Husdyrgodkendelse.dk.

Det er en forudsætning for ammoniakberegningerne, at anvendes punktudsugning i de nye stalde og af luften herfra ledes til luftrensere. Der er stillet vilkår herfor med udgangspunkt i Miljøstyrelsens teknologiliste og Miljøstyrelsens teknologiblade.

Det er desuden en forudsætning, at de eksisterende og planlagte stalde indrettes med drænet gulv + spalter (33/67) og der stilles vilkår i overensstemmelse hermed.

Endelig er det en forudsætning, at stierne holdes rene, hvilket også stilles som vilkår.

Fosfor

Randers Kommune har endvidere lavet en beregning af det emissionsniveau for fosfor, der som udgangspunkt vurderes opnåeligt ved anvendelse af bedst tilgængelig teknologi, jf. vejledninger fra Miljøstyrelsen 2011 (gyllebaserede systemer).

Emissionsniveauet er beregnet til 12.850 kg P/år. Da fosforemissionen fra anlægget er 12.794 kg P/år lever husdyrbruget således op til det vejledende emissionsniveau.

Det er en forudsætning for overholdelse af fosforniveauet, at der anvendes foder med nedsat indhold af fosfor til slagtesvinene. Randers Kommune har derfor stillet vilkår til dyreholdets maksimale fosforudskillelse, samt egenkontrolvilkår i henhold til teknologiblad for fosforindhold i slagtesvinefoder.

Opbevaring af husdyrgødning

Randers Kommune vurderer, at de generelle regler vedrørende opbevaring af husdyrgødning svarer til den bedst tilgængelige opbevaringsteknik. Således er gylletanke bl.a. omfattet af beholderkontrol hver 10. år og oplag af kompost i marken omfattet af krav om overdækning.

Udbringning af husdyrgødning

Ved udbringning af husdyrgødning gælder ifølge dansk lovgivning, at der skal laves mark- og gødningsplanlægning for at reducere udvaskningen af næringsstoffer til grundvandet. I den forbindelse afstemmes gødningsmængden i forhold til afgrødens næringsstofkrav og forhold som frugtsværde, jordbundstype og kunstvanding inddrages. Herudover gælder, at der i perioder, hvor risikoen for udvaskning er stor, ikke må ske udbringning af husdyrgødning. Randers Kommune vurderer, at disse regler sikrer, at udbringningen sker i overensstemmelse med bedst tilgængelige udbringningsteknologi.

For så vidt angår risici for afstrømning af næringsstoffer til overfladevand gælder tillige en række generelle regler, herunder krav om udlæg af bræmmer langs vandløb, forbud mod udbringning under vejrlig, hvor der er risiko for overfladisk afstrømning og forbud mod udbringning på stærkt skrånende arealer mod overfladevand. Randers Kommune vurderer, at disse regler sikrer, at udbringningen sker i overensstemmelse med bedst tilgængelig udbringningsteknologi.

Endelig gælder en række generelle regler, der minimerer ammoniakfordampningen ved udbringning af husdyrgødning, herunder krav om at udbringning af gylle som minimum skal ske ved slangeudlægning og krav om, at husdyrgødning på sort jord skal nedbringes senest 6 timer efter udbringning. Endvidere skal gylle nedfældes på alle marker med sort jord og græs, eller der skal anvendes anden teknik eller teknologi i henhold til bestemmelserne i Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 28.

Energiforbrug

Der foreligger pt. ingen retningslinjer vedrørende anvendelse af bedst tilgængelig energiteknologi for husdyrbrug. Randers Kommune vurderer imidlertid, at husdyrbruget har fokus på at reducere energiforbruget bl.a. ved eftersyn og rengøring af ventilatorer og anvendelse af lavenergibelysning.

Randers Kommune har for at sikre virksomhedens fortsatte fokus på mulige energibesparelser og for løbende at kunne vurdere om husdyrbrugets elforbrug er tidssvarende stillet vilkår om, at virksomheden minimum hver 5. år skal lade udarbejde en energirapport.

Vandforbrug

Der foreligger pt. ingen retningslinjer vedrørende anvendelse af bedst tilgængelig teknologi til reduktion af vandforbrug for husdyrbrug. Randers Kommune vurderer imidlertid, at husdyrbruget har fokus på at reducere vandforbruget bl.a. ved brug af højtryksrensning ved rengøring af stalde, anvendelse af drikkekoppe hos svinene og daglig detektering og reparation af lækager.

Management

Ejer har redegjort for en række ledelses- og kontrolrutiner, der vurderes at medføre mindst mulig miljøbelastning og færrest muligt gener for omgivelserne.

Randers Kommune har sikret, at en række af disse ledelses- og kontrolrutiner opretholdes via vilkår i miljøgodkendelsen.

Herudover har Randers Kommune for at sikre hensigtsmæssige og systematiske reaktioner i tilfælde af uforudsete hændelser stillet vilkår om udarbejdelse af en beredskabsplan, der skal imødegå væsentlig konsekvenser for det eksterne miljø.

Placering

I forhold til Retningslinjerne i Kommuneplan 2013 er husdyrbrugets anlæg beliggende

- i et område, som er udpeget som landbrugsområde,
- inden for område i kystnærhedszonen
- inden for områder, som er udpeget med bevaringsværdige landskaber og specifikke geologiske bevaringsværdier,
- uden for områder, som er udpeget som værdifulde kulturmiljøer,
- uden for kirkebyggelinjer, fredninger, skovbyggelinjen, strandbeskyttelseslinjen, sø- og åbeskyttelseslinjen, fortidsmindebeskyttelseslinjen og beskyttede sten- og jorddiger,
- uden for lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder,
- uden for naturbeskyttelsesområder, herunder også internationale naturbeskyttelsesområder.

Ansøger har ikke redegjort for væsentlige alternative placeringsmuligheder, da alle alternativer betyder, at de nye bygninger opføres fritliggende i det åbne land.

Nul-alternativet, er for ansøger lig med at beholde driften i de eksisterende bygninger. På baggrund af kommende dyrevelfærdskrav vil det medføre, at der skal laves væsentlige ændringer i staldene, hvilket ikke skønnes muligt med den nuværende placering tæt på naboer. Nul-alternativet vil således på længere sigt medføre en afvikling af produktionen.

Kommunens vurderinger og bemærkninger

Bevaringsværdige landskaber

Inddragelse af arealer til byggeri, anlæg eller beplantning mm., som skæmmer landskabet inden for udpegningerne, skal undgås. Kun hvis der er særlig planlægningsmæssig begrundelse, kan de landskabelige interesser tilsidesættes og i disse tilfælde skal projekter indpasses i landskabet. I forbindelse med miljøgodkendelser til husdyrbrug, lokalplanlægning og landzoneadministration, skal byggeriet tilpasses landskabet.

I udpegningen indgår de landskabelige sammenhænge, som er særligt værdifulde og karakteristiske. Hensigten med udpegningen er at sikre, at der tages landskabelige hensyn ved placering og udformning af byggeri og anlæg i det åbne land. Retningslinjen retter sig især mod større byggerier og tekniske anlæg, hvis udformning og placering i terrænet kan have stor betydning for oplevelsen af sammenhæng i landskabet. Varetagelse af landskabelige hensyn udelukker ikke land-

brugsdrift. Tværtimod vil fortsat landbrugsdrift ofte være en forudsætning for at bibeholde landskabstyperne.

Set fra nordlige retning vil de planlagte stalde stå med det eksisterende produktionsanlæg som baggrund. I begge tilfælde vil de nye stalde således ikke visuelt fylde betydende i landskabet.

Produktionsanlægget vil ikke være synlige fra vestlige og sydlige retninger, da det her skærmes for indsyn af eksisterende læhegn og beplantning. Set fra sydlig retning vil de planlagte stalde desuden ligge bag det eksisterende anlæg.

Set fra østlige retninger vil de nye stalde udgøre en forlængelse af den eksisterende bygningsmasse som benyttes til husdyrproduktion. De nye stalde vil være delvist afskærmede af de eksisterende gyllebeholdere. Der ligger ingen boliger øst for ejendommen. Tuerne 9 er en transformatorstation.

Kystnærhedszonen

Kystnærhedszonen på 3 km er fastlagt i Planloven og omfatter landzone og sommerhusområder i kystområderne. Ifølge loven skal kystnærhedszonen friholdes for uplanlagt bebyggelse og tekniske anlæg, som ikke er afhængig af kystnærhed. Landbrugsbyggeri og mindre tilbygninger er undtaget.

Geologiske interesseområde

Byggeri, beplantning og anlægsarbejder m.v. som kan sløre landskabets dannelsesformer skal undgås. Bygninger og nye anlæg, der er erhvervsmæssigt nødvendige for driften af landbrug, skovbrug og fiskeri er undtaget.

Randers Kommune vurderer, at de ansøgte stalde kan placeres som ansøgt uden en væsentlig påvirkning af de landskabelige og kulturhistoriske værdier. Det er forudsat, at staldene som oplyst får samme udformning, opføres i samme materialer og farver som de eksisterende stalde. Der er derfor sat fastholdelsesvilkår herom

Randers Kommune vurderer, at der med den valgte placering af nye bygninger er tilstræbt at undgå unødige bygningsspredning. Randers Kommune vurderer endvidere, at der under hensyntagen til intern logistik m.v. ikke findes bedre alternativer til placering af de nye bygninger.

Nul-alternativet består i, at udvidelsen ikke bliver gennemført. Ved nul-alternativet vil husdyrbruget ikke blive omfattet af krav om miljøgodkendelse. Randers Kommune vurderer, at der med miljøgodkendelsen opnås en række miljømæssige fordele, herunder en nærmere regulering af husdyrbrugets drift og indretning. Randers Kommune vurderer samtidig, at udvidelsen med de stillede vilkår ikke vil medføre væsentlige miljøpåvirkninger eller væsentlig større gener for naboer end ved den nuværende produktion. På den baggrund vurderes der ikke at være grundlag for, at husdyrbruget skal pålægges nul-alternativet.

Natur

For projektet gælder følgende:

- Ammoniakemissionen fra det samlede anlæg, herunder lagre af husdyrgødning, øges fra 3.389 kg N/år til 6.471 kg N/år.
- Nærmeste ammoniakfølsomme naturareal af typen kategori 1-natur, jf. Husdyrlovens § 7, ligger ca. 3 km fra staldanlægget.
- Nærmeste ammoniakfølsomme naturareal af typen kategori 2-natur (Overdrevet n533-01-ov), jf. Husdyrlovens § 7, ligger ca. 4 km fra staldanlægget.
- Nærmeste ammoniakfølsomme naturareal af typen kategori 3-natur (skov og mose n542-01-mo), jf. Husdyrlovens § 7, ligger ca. 500 m vest for staldanlægget, jf. **bilag 6**.
- Udbringningsarealerne grænser enkelte steder op til naturarealer, som er registreret beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3.

Kommunens vurderinger og bemærkninger

Det generelle beskyttelsesniveau

Påvirkning fra staldanlægget:

Det generelle beskyttelsesniveau for ammoniak i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt.

Husdyrloven fastlægger således, at alle husdyrbrug, der har søgt om miljøgodkendelse i 2016, skal reducere ammoniakfordampningen med 30 % i forhold til de bedste staldsystemer, jf. 05/06 normer. Kravet gælder for udvidelsen af dyreholdet. Dette indebærer en maksimal tilladt ammoniakfordampning fra stald og lager på ca. 7.741 kg N pr. år. Med de valgte staldsystemer, staldteknologi m.v. giver produktionen anledning til en ammoniakfordampning på ca. 6.471 kg N pr. år. Husdyrbruget lever således op til kravet om 30 % reduktion af ammoniakfordampningen.

Husdyrloven fastlægger desuden, at husdyrbrug maksimalt må totalbelaste kortlagte habitatnaturtyper i internationale naturbeskyttelsesområder (kategori 1-natur) med 0,7 kg N pr. ha år, 0,4 kg N pr. ha år eller 0,2 kg N pr. ha år, afhængig af kumulation med andre husdyrbrug i nærområdet. Totaldepositionen af ammoniak er i husdyrgodkendelse.dk beregnet til 0,0 kg N/ha år. Randers Kommune vurderer, at husdyrbrugets ammoniakemission ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning af kategori 1-natur.

For højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha, som ligger udenfor internationale naturbeskyttelsesområder (kategori 2-natur) er beskyttelsesniveauet en totaldeposition på 1,0 kg N/ha år. Totaldepositionen af ammoniak er i husdyrgodkendelse.dk beregnet til 0,0 kg N/ha år. Randers Kommune vurderer, at husdyrbrugets ammoniakemission ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning af kategori 2-natur.

For øvrige heder, og overdrev samt moser og ammoniakfølsomme skove uden for internationale naturbeskyttelsesområder (kategori 3-natur) er beskyttelsesniveauet en merdeposition på 1,0 kg

N/ha år. Sidstnævnte beskyttelsesniveau kan dog ud fra en konkret vurdering fastsættes højere. Merdepositionen af ammoniak er i husdyrgodkendelse.dk beregnet til 0,2 kg N/ha år. Randers Kommune vurderer, at husdyrbrugets ammoniakemission ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning af kategori 3-natur.

For øvrig natur omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3, men ikke omfattet af ovennævnte kategorier, gælder, at udvidelsen ikke må medføre en tilstandsændring. Der ligger ingen øvrige § 3-naturområder nærmere på staldanlægget end ovennævnte kategori 3-natur.

Skærpet beskyttelsesniveau

Påvirkninger fra staldanlægget:

Randers Kommune vurderer, at ammoniakdepositioner, som er lavere end Husdyrlovens beskyttelsesniveau ikke giver anledning til en væsentlig miljøpåvirkning, og at der derfor ikke er grundlag for at skærpe Husdyrlovens afskæringskriterier for kvælstofbelastning af naturarealer.

Med hensyn til arter, der er omfattet af Habitatdirektivets bilag IV, vurderer Randers Kommune, at der fra staldanlægget ikke vil ske en væsentlig påvirkning af disse arters levesteder, yngle- eller rasteplasser. Det tillægges vægt, at Randers Kommune med undtagelse af Odderen ikke har kendskab til forekomst af disse arter indenfor en afstand af 4 km fra staldanlægget, og at merpåvirkningen af potentielle levesteder (vandhuller mv.) med ammoniak indenfor denne afstand er begrænset, jf. ovenstående. Endvidere tillægges vægt, at Odderen, der potentielt kan være tilknyttet Vadbæk ikke vurderes nævneværdigt påvirket af næringsstofbelastning.

Påvirkning fra udbringningsarealerne:

Randers Kommune vurderer, at der normalt ikke vil være væsentlige påvirkninger af naturarealer, hvis disse ligger mere end ca. 30 meter fra markarealet. Til grund for denne vurdering ligger Natur- og Miljøklagenævnets anvendte væsentlighedskriterium (1 kg-reglen), Bufferzonerapporten (2004) og Miljøstyrelsens elektroniske vejledning.

Fleire udbringningsarealer ligger inden for 30 m af naturområder. Terrænhældningen fra udbringningsareal mod naturområder er de fleste steder under 6 grader, og der vurderes derfor ikke at være nogen risiko for overfladisk afstrømning af næringsstoffer.

På den sydvestlige del af mark 90-0 er der en hældning større end 12 grader ned mod mosen (n523-03-mo). Randers Kommune vurderer, at udbringning af husdyrgødning på de skrånende arealer vil indebære en ammoniakafsætning, som vil fremme kvælstofelskende planter i engens randzone. Randers Kommune stiller derfor vilkår om, at der skal etableres en minimum 10 m bred husdyrgødningsfri bræmme på den del af marken der har "Hældning over 12 grader".

Som alternativ til en husdyrgødningsfri bræmme kan der nedfældes på hele marken. Randers Kommune vurderer, at der ved nedfældning af gylle er en lav risikoen for overfladisk afstrømning af gylle. Ved anvendelse af andre teknologier, som har samme ammoniakreducerende effekt som nedfældning, nedbringes gyllen ikke under jordoverfladen. Disse teknologier vurderes derfor ikke at reducere risiko for overfladisk afstrømning i samme grad som nedfældning. Derfor er det kun nedfældning der er givet som et alternativ til en husdyrgødningsfri bræmme.

Hovedparten af de ansøgte udbringningsarealer indgår i husdyrbrugets drift (jf. miljøgodkendelse af 7. september 2011) – enten som egne arealer (med et gødskningstryk på 1,33 DE/ha) eller som

aftalearealer (miljøgodkendt efter Husdyrlovens § 16 til et gødskningsstryk på 1,28 DE/ha). På disse arealer sker der en forøgelse i mængden af udbragt husdyrgødning på op til 0,05 DE/ha, som ifølge figur 3 i bilag 10 til Bufferzonerapporten, ved udbringning på husdyrbrugets største mark (ca. 35 ha), kan give anledning til en merdeposition på højst 0,04 kg N/ha/år.

Der er desuden inddraget en del nye ejede/forpagtede arealer (nr. 56-1, 59-1, 60-0, 63-1a, 63-1b, 69-1, 69-2, 70-1, 71-0, 72-0, 74-0 og 90-0 til og med 93-0, samt dele af mark 1-0, 8-1, 25-0 og 41-0). Af disse nye arealer, er det dog kun markerne 59-1 og 90-0, som ligger indenfor 30 m af natur. Ifølge figur 3 i bilag 10 til Bufferzonerapporten, vil udbringning af 1,34 DE/ha på den største mark (ca. 18 ha), give anledning til en merdeposition på højst 0,8 kg N/ha/år.

Det er Randers Kommunes samlede vurdering, at ammoniakfordampning i forbindelse med udbringning af husdyrgødning, ikke vil give anledning til en væsentlig påvirkning af de nærliggende naturområder.

Bilag IV arter

I vandhullet i det nordvestlige hjørne af mark 53-0 har Randers Kommune i 2008 og 2015 registreret forekomst af Stor Vandsalamander. Marken var tidligere et aftaleareal omfattet af en selvstændig miljøgodkendelse, hvor der var stillet vilkår for anvendelse af husdyrgødning.

Søen nær mark 53-0 er etableret omkring 1995. Af luftfotos fra perioden 1995-2015 fremgår det, at der er udlagt en ca. 10 m bred dyrkningsfri bræmme hele vejen rundt om vandhullet. Bræmmen fremstår velplejet uden forekomst af vedplanter (buske/træer). Tilstedeværelse af en 10 m bred dyrkningsfri bræmme vurderes at beskytte vandhullet, og dermed forekomsten af Stor Vandsalamander, mod en væsentlig påvirkning med ammoniak og sprøjtemidler. Randers Kommune viderefører derfor vilkår om en minimum 10 m dyrkningsfri bræmme omkring vandhullet. For at hindre skygning af vandhullet og deraf følgende forringelse af ynglemulighederne for Stor Vandsalamander, skal bræmmen vedligeholdes med afgræsning eller maskinel afpuddning. Desuden videreføres vilkår om, at der ikke må ske udsætning eller fodring af fisk eller ænder i vandhullet.

Fjorde/kystvande/søer m.v.

For projektet gælder følgende:

- Ca. 600 ha af udbringningsarealerne ligger i kystvandoplandet til Nordlige Kattegat og ca. 113,83 ha i kystvandoplandet til Mariager Yderfjord.
- Endvidere ligger 1,5 ha i opland til Udbyover Sø.
- Nordlige Kattegat indgår i EF-habitatområde nr. 14 (Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariagerfjord), EU-fuglebeskyttelsesområde nr. 15 (Randers og Mariager fjorde og Ålborg Bugt, sydlige del) og Ramsarområde nr. 11. Udpegningsgrundlaget kan ses på Naturstyrelsens hjemmeside (www.nst.dk).
- Mariager Yderfjord indgår i EF-habitatområde nr. 14 (Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariagerfjord), EF-habitatområde nr. 223 (Kastbjerg Ådal), EU-fuglebeskyttelsesområde nr. 15

(Randers og Mariager fjorde og Ålborg Bugt, sydlige del) og Ramsarområde nr. 11. Udpegningsgrundlaget kan ses på Naturstyrelsens hjemmeside (www.nst.dk).

- Ifølge Miljøstyrelsens nitratklassekort er 94,79 ha omfattet af nitratklasse 2.
- Ifølge Miljøstyrelsens fosforklassekort er 34,93 ha omfattet af fosforklasse 2.

Kommunens vurderinger og bemærkninger

Det generelle beskyttelsesniveau

Det generelle beskyttelsesniveau for kvælstof- og fosforbelastning af overfladevand i Husdyrloven er overholdt.

Husdyrloven fastlægger således krav til udvaskning af nitrat i områder, der ligger i nitratklasse 1 - 3. Da der forekommer arealer i nitratklasser, er der krav om, at der maksimalt må udbringes 1,33 DE/ha, eller at bedriften maksimalt må give anledning til en udvaskning på 63,2 kg N/ha. Husdyrbruget har valgt at nedbringe kvælstofudvaskningen til 63,2 kg N/ha ved udbringning af 1,34 DE/ha. Der er således stillet vilkår i overensstemmelse hermed.

Husdyrloven fastlægger desuden krav til maksimalt fosforoverskud på husdyrbrug afhængig af, hvilke fosforklasser (1-3) udbringningsarealerne er omfattet af. Da der forekommer arealer i fosforklasser er det maksimalt tilladte fosforoverskud beregnet til ca. 15,3 kg P/ha år. På udbringningsarealerne tilføres ca. 29,1 kg P/ha år med husdyrgødning og fraføres ca. 17,5 kg P/ha år med afgrøderne. På udbringningsarealerne er der således et fosforoverskud på ca. 11,6 kg P/ha år, hvilket lever op til Husdyrlovens fosforkrav.

Skærpet beskyttelsesniveau

Randers Kommune har vurderet, om der er særlige forhold ud over det generelle beskyttelsesniveau, der taler for, at der skal fastsættes yderligere vilkår til beskyttelse af overfladevand.

Risikoarealer:

Ingen af udbringningsarealerne har hældninger >6 grader direkte mod vandløb eller søer. På den baggrund vurderer Randers Kommune, at der ikke er væsentlig risiko for tab af næringsstoffer til vandmiljøet via overfladisk afstrømning.

Søer:

Et udbringningsareal på ca. 1,5 ha ligger i oplandet til Udbyover Sø. Udbyover Sø har ifølge Landplandirektivet en målsætning om, at dyre og planteliv skal være upåvirket eller kun svagt påvirket (B-målsætning). Målsætningen er ikke opfyldt, idet søen er overbelastet med fosfor. Søens opland er meget lille, og der er således kun få landbrugsarealer i oplandet. Det vurderes derfor, at hver enkelt landbrugsbedrifts næringsstofudledning har stor betydning for søens miljøtilstand. Til trods for at søen er meget følsom over for påvirkning med fosfor, er det kommunens vurdering at, der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at kræve fosforoverskuddet på bedriften yderligere nedbragt. Det tillægges afgørende vægt, at søen ikke er udpegningsgrundlag for habitatområder.

Natura 2000-områder: Nordlige Kattegat

Nordlige Kattegat indgår i EF-habitatområde nr. 14 (Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariagerfjord), EU-fuglebeskyttelsesområde nr. 15 (Randers og Mariager fjorde og Ålborg Bugt, sydlige del) og Ramsarområde nr. 11.

Landsplandirektivets målsætning for Nordlige Kattegat er ikke opfyldt bl.a. på grund af for stor tilførsel af næringsstoffer fra oplandet.

Projektets kvælstofpåvirkning af Natura 2000-området:

Der er beregnet en udvaskning fra husdyrgødning på ca. 3.240 kg N/år fra de ansøgte arealer til Nordlige Kattegat. Det svarer til ca. 0,1 % af den samlede beregnede udvaskning fra oplandet på ca. 3.000 tons N/år.

Nordlige Kattegat vurderes at være et meget sårbart vandområde. Da det ansøgte i sig selv påvirker med mindre end 1 %, vurderes det imidlertid, at projektet ikke vil skade eller være en hindring for at opnå gunstig bevaringsstatus i området.

Udviklingen i dyreholdet i oplandet til Nordlige Kattegat er på baggrund af CHR-data opgjort til en stigning på under 1 % i perioden 2007-2015:

(http://mst.dk/media/150054/kort_udv_de_vandoplande07til15.pdf).

Da husdyrtrykket ikke er steget mere end 1 %, og Randers Kommune ikke har kendskab til øvrige kilder i oplandet, der netto har medført øget kvælstoftilførsel til fjorden, vurderes projektet heller ikke i kumulation med andre projekter at være til skade for eller være en hindring for at opnå gunstig bevaringsstatus i Nordlige Kattegat.

Mariager Yderfjord

Mariager Yderfjord indgår i EF-habitatområde nr. 14 (Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariagerfjord), EF-habitatområde nr. 223 (Kastbjerg Ådal), EU-fuglebeskyttelsesområde nr. 15 (Randers og Mariager fjorde og Ålborg Bugt, sydlige del) og Ramsarområde nr. 11. Landsplandirektivets målsætning for Hjarbæk Fjord er ikke opfyldt bl.a. på grund af for stor tilførsel af næringsstoffer fra oplandet.

Projektets kvælstofpåvirkning af Natura 2000-området:

Der er beregnet en udvaskning fra husdyrgødning på ca. 615 kg N/år fra de ansøgte arealer til Mariager Yderfjord. Det svarer til ca. 0,1 % af den samlede beregnede udvaskning fra oplandet på ca. 946 tons N/år.

Mariager Yderfjord vurderes at være et meget sårbart vandområde. Da det ansøgte i sig selv påvirker med mindre end 1 %, vurderes det imidlertid, at projektet ikke vil skade eller være en hindring for at opnå gunstig bevaringsstatus i området.

Udviklingen i dyreholdet i oplandet til Mariager Yderfjord er på baggrund af CHR-data opgjort til en stigning på under 1 % i perioden 2007-2015:

(http://mst.dk/media/150054/kort_udv_de_vandoplande07til15.pdf).

Da husdyrtrykket ikke er steget mere end 1 %, og Randers Kommune ikke har kendskab til øvrige kilder i oplandet, der netto har medført øget kvælstoftilførsel til fjorden, vurderes projektet heller

ikke i kumulation med andre projekter at være til skade for eller være en hindring for at opnå gunstig bevaringsstatus i Mariager Yderfjord.

Projektets fosforpåvirkning af Natura 2000-områder:

Som allerede nævnt lever bedriften op til Husdyrlovens generelle beskyttelsesniveau vedrørende fosfor. Det generelle beskyttelsesniveau sikrer som udgangspunkt, at marine Natura-2000-recipienter, der er overbelastet med fosfor, ikke påvirkes væsentligt fra projektet i sig selv og i kumulation med andre projekter.

Kommunen vurderer at der ikke er grundlag for at skærpe de generelle krav da den tilgængelige forskningsbaserede viden om tab af fosfor fra udbringningsarealer til vandmiljøet må anses for at være begrænset, og at der ikke for tiden findes videnskabeligt anerkendte modeller eller metoder, der kan fastslå, hvor stor en mængde fosfor der udvaskes til vandmiljøet fra nærmere angivne udbringningsarealer.

Da udbringningsarealerne i oplandet samtidig ligger udenfor oplande til fosforfølsomme Natura 2000 søer, vurderer Randers Kommune, at projektet ikke skader Natura 2000-området eller hindrer opnåelse af gunstig bevaringsstatus.

Randers Kommune har af hensyn til miljøgodkendelsens fleksibilitet åbnet mulighed for, at husdyrgødningen fra husdyrbruget kan erstattes af andre typer husdyrgødning eller anden organisk gødning. Det forudsættes dog, at den udbragte mængde af fosfor ikke overstiger den mængde, der indgår i husdyrgødningen fra det godkendte husdyrhold – dvs. 29,1 kg P/ha. Endvidere forudsættes, at mængden af uudnyttet kvælstof pr. ha ikke overstiger den mængde, der skyldes husdyrgødningen fra det godkendte husdyrhold – dvs. 32,78 kg N/ha (93.603 kg N i svinegylle x 25 %)/713,83 ha.

Drikkevand

For projektet gælder følgende:

- Husdyrbrugets udbringningsarealer ligger udenfor område, der er udpeget som område med særlige drikkevandsinteresser (OSD). Ca. halvdelen af udbringningsarealerne ligger i område med drikkevandsinteresser (OD), jf. Vandplan 2009-15.
- Mark 32-0 (15 ha) ligger i område, der er udpeget som nitratfølsomt indvindingsområde, jf. Vandplan 2009-15 og indenfor indvindingsopland til Udbyneder vandværk.
- Der er foretaget zonerings (statslig kortlægning) af det nitratfølsomme indvindingsområde, men der foreligger endnu ingen vedtaget indsatsplan.

Kommunens vurderinger og bemærkninger

Det generelle beskyttelsesniveau

Husdyrloven fastlægger, at der i nitratfølsomme områder ikke må ske en merbelastning, hvis udvaskningen fra rodzonen overstiger 50 mg nitrat pr. liter i nudriften.

Udvaskningsberegningerne via FarmN viser, at udvaskningen fra markerne i nudriften er ca. 67 mg nitrat pr. liter. I ansøgt drift er udvaskningen reduceret med 1 mg, til 66 mg nitrat pr. liter.

Det generelle beskyttelsesniveau for nitratudvaskning til grundvand i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug er således overholdt.

Ansøger har valgt at etablere et grundvandssædskifte med 30 % miljøgræs (G3) på mark 32-0. Vårafgrøder er svære at etablere på tungere jorde (over JB 5). Grundvandssædskifte etableres efter en vårafgrøde og passer derfor dårligt ind i sædskiftet på et svinebrug. På et svinebrug er der behov for hvede til foder og sædskiftet består derfor typisk af vinterafgrøder (vinterraps, vinterhvede og vinterbyg). Dyrkning af vinterafgrøder kan kombineres med udlæg af mellemafgrøder. Ansøger har derfor ønsket, at have mulighed for brug af mellemafgrøder. Udlæg af 60 % mellemafgrøder kan reducere udvaskningen af nitrat tilsvarende et grundvandssædskifte med 30 % miljøgræs (G3). Da det valgte tiltag er en forudsætning for overholdelse af Husdyrlovens udvaskningskrav, er der stillet vilkår i overensstemmelse hermed.

Skærpet beskyttelsesniveau

Randers Kommune har vurderet, om der er særlige forhold ud over det generelle beskyttelsesniveau, der taler for, at der skal fastsættes yderligere vilkår til beskyttelse af grundvand.

For zonerede (statslig kortlagte) nitratfølsomme indvindingsområder, uden vedtagne indsatsplaner kan der fastsættes skærpende vilkår til begrænsning af udvaskningen af nitrat i ansøgt drift. Udvasning af nitrat kan skærpes til planteavliveau, svarende til udvaskningen fra et planteavlbrug uden tilførsel af husdyrgødning. Dog kan der stilles vilkår om en udvasning svarende til nitratklasse 3, hvis dette er lavere end planteavliveau.

Mark 32-0 berører kun en lille del af indvindingsoplandet til Udbynder Vandværk. Desuden er udvaskningen af nitrat i ansøgt drift tæt på det lavest mulige (65 mg ved planteavliveau). På den baggrund vurderer Randers Kommune, at der ikke er grundlag for at stille yderligere vilkår til begrænsning af nitratudvaskningen.

Zink

Der foreligger ingen oplysninger om, hvorvidt der anvendes medicinsk zink på husdyrbruget.

Kommunens vurderinger og bemærkninger

I rapport nr. 159 (2015) om belysning af kobber- og zinkindholdet i jord fra DCE, Aarhus Universitet, er der offentliggjort resultater, som viser, at nuleffektniveauet i dyrkningsjorden er overskredet i 45 % af de undersøgte lokaliteter, og der ses en stigende tendens. Tilførslen af zink via husdyrgødningen kan ifølge oplysninger i rapporten (ved tilførsel op til harmoni) beregnes til ca. 1,4 kg zink per hektar for slagtesvin (1 kg zink/DE) og ca. 5 kg zink per hektar ved alene tilførsel af smågrisegylle (3,6 kg zink/DE). Ifølge Landbrugsinfo optager afgrøden ca. 300 gram zink per hektar. I Landbrugsinfo angives også, at der er en tilførsel af zink fra kvæg på 1,4 kg zink per hektar. Der sker således en betydelig ophobning af zink, hvilket forklarer det stigende indhold i jorden. En stor del af zinkindholdet i gyllen fra smågrise skyldes anvendelse af medicinsk zink (ZnO), og forbruget af dette er mere end tredoblet fra 2005 til 2013.

På den baggrund har Miljøstyrelsen udsendt retningslinjer for miljøvurdering af zink ved tilladelse eller miljøgodkendelse af husdyrbrug. I retningslinjerne anbefales det, at kommunerne har fokus

på anvendelse af gylle fra smågriseproduktion. Det anbefales, at smågrise-gylle maksimalt udgør 40 % af den udbragte gylle, målt på DE/ha/år. Ved udbringning af svinegylle til harmoni (1,4 DE/ha) bør tilførslen af zink således ikke overskride 2,86 kg/ha ((1,4 DE/ha x 3,6 kg zink/DE smågrisegylle x 40 %) + (1,4 DE/ha x 1 kg zink/DE slagtesvinegylle x 60 %)). Ved udbringning af svinegylle med et zinkindhold over 2,86 DE/ha på sandjorde med pH under 6 bør kommunerne overveje vilkår om kalkning. Ved udbringning på arealer nær søer og vandløb, bør kommunerne desuden overveje vilkår om udlæg af husdyrgødningsfrie bræmmer.

Al den udbragte gylle er fra slagtesvineproduktion. Ud fra ovennævnte oplysninger om indholdet af zink i gylle fra slagtesvin er det beregnet, at der i gennemsnit kan blive udbragt 1,34 kg zink/ha ((955,16 DE x 1 kg zink) / 713,83 ha).

Randers Kommune vurderer, at udbringning af svinegylle med et zinkindhold under 2,86 kg/ha ikke udgør en væsentlig risiko for ophobning og dermed udvaskning af zink. På den baggrund vurderes det, at der ikke er grundlag for at stille skærpende vilkår for anvendelsen af gyllen.

Nabogener m.v.

Lugt

Ansøgningssystemet beregner, ud fra Husdyrlovens afskæringskriterier, en nødvendig minimumsafstand til byzone, beboelse i samlet bebyggelse og til beboelse udenfor samlet bebyggelse (lugt-geneafstande). Kun beboelser uden landbrugspligt er omfattet af Husdyrlovens beskyttelsesniveau. Samtidig beregnes en vægtet gennemsnitsafstand, hvor afstanden fra de enkelte stalde/staldafsnit til de før nævnte boligområder vægtes i forhold til lugtafgivelsen. Se tabel 1.

	Lugtgeneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)
Byzoneområde:	1.005	4.620
Beboelse i samlet bebyggelse	772	2.329
Beboelse uden for samlet bebyggelse ¹	323	326

Tabel 1: Lugtgeneafstand sammenholdt med vægtet gennemsnitsafstand.

¹ Lugtgeneafstanden er reduceret pga. staldanlæggets placering nord for nabobeboelse.

Kommunens vurderinger og bemærkninger

Nærmeste byzone (Udbyover By) og nærmeste beboelse indenfor samlet bebyggelse (Udbyndervej 44) er beliggende væsentlig længere væk end geneafstanden. Den vægtede gennemsnitsafstand til nærmeste beboelse udenfor samlet bebyggelse (Tuerne 3) er længere end den beregnede lugtgeneafstand. Dermed er Husdyrlovens beskyttelsesniveau for lugt overholdt. Det er en forudsætning for overholdelse af lugtgenekriterierne, at der etableres punktudsugning tilsluttet et luftrenseanlæg i de nye slagtesvinestalde. Teknologien fjerner 38 % af den samlede lugt fra stalden. Det er desuden en forudsætning, at anvendes hyppig udslusning i de eksisterende stalde, samt i den nordligste af de nye stalde. Hyppig udslusning reducerer lugten fra fulddrænedede stalde med 20 %. I den nordligste af de nye stalde anvendes begge teknologier og den samlede effekt bliver (jf. Helpdesk-svar) en lugtreduktion på 49,2 %. Der er stillet vilkår for etablering og

drift af de lugtreducerende teknologier. Herunder er der stillet skærpende vilkår om, at udslusning af gylle skal ske på hverdage indenfor normal arbejdstid (kl. 7-18).

Det bemærkes at lugtgenekriteriet for beboelse udenfor samlet bebyggelse er overholdt med 3 meter. Da geneafstanden således er overholdt med en lille margin, er det afgørende, at forudsætningerne for lugtberegningen holder. Randers Kommune har derfor stillet egenkontrolvilkår om, at der til hver et tidspunkt skal kunne forelægges dokumentation for antal ton dyr på stald.

Herudover bemærkes, at der periodisk kan forekomme lugtgener i forbindelse med omrøring og udbringning af gylle, som efter kommunens opfattelse almindeligvis må accepteres i landbrugsområder. For at begrænse periodiske lugtgener for de nærmeste nabobeboelser, er der dog stillet skærpende vilkår om, at omrøring af gylle ikke må finde sted lørdag, søn- og helligdage, og at omrøring kun må finde sted umiddelbart forud for udbringning eller i forbindelse med etablering af flydelag på gyllebeholderen.

Husdyrbrugets øvrige aktiviteter vurderes ikke at give anledning til væsentlige lugtgener.

Det er Randers Kommunes samlede vurdering, at der ikke vil forekomme væsentlige lugtgener hos naboerne.

Transport/vejforhold

Transporter til og fra staldanlægget fordeler sig primært på følgende typer:

Transporter (antal/år)	Nudrift	Ansøgt drift
Levering af smågrise	18	30
Afhentning af svin til slagt	45	75
Afhentning af døde dyr	52	52
Levering af indkøbt foder inkl valle	20	33
Udbringning af husdyrgødning	180	480
I alt	315	670

Tabel 2: Antal årlige transporter.

Kommunens vurderinger og bemærkninger

Det samlede antal transporter vurderes at være af begrænset omfang, ca. 1-2 pr. dag. Det vurderes, at adgangsvejene til anlægget ligger hensigtsmæssig i forhold til nabobeboelser. Randers Kommune vurderer således, at husdyrbruget ikke vil medføre gener fra transport og trafik.

Det bemærkes, at færdsel på offentlig vej ikke kan reguleres i miljøgodkendelsen, men reguleres af Færdselsloven og håndhæves af politiet.

Andre forhold

Afstandskrav

Ifølge Husdyrloven og Husdyrgødningsbekendtgørelsen må stalde og lignende, samt gødningsopbevaringsanlæg og ensilagepladser, ikke etableres inden for nærmere fastsatte afstande, jf. tabel 3.

Afstandskravene i Husdyrlovens § 8 og i Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 20 gælder kun for nyetableringer.

	Faktisk afstand	Min. krav til afstand
Ikke-almene vandforsyningsanlæg	Ca. 160 m til DGU. 50.456 (egen markboring).	25 m
Almene vandforsyningsanlæg	Ca. 2.700 m til DGU. 50.295 (Udbyneder vv.).	50 m
Vandløb (herunder dræn) og søer	Ca. 200 m til vandløb. Ca. 150 m til sø. Ca. 140 m til dræn	15 m
Offentlig vej og privat fællesvej	Ca. 250 m til Tuerne	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	> 2.000 m.	25 m
Beboelse på samme ejendom	Ca. 200 m.	15 m
Naboskel	60 m.	30 m
Nabobeboelse, byzone, sommerhusområde og lokalplanlagt område til boliger	> 300 m.	50 ¹ m
§ 7 natur	> 3.000 m	10 m
Åbne vandløb og søer > 100 m ²	-	100 ² m
Nabobeboelse	-	300 ³ m
§ 7 natur	-	300 ⁴ m

Tabel 3: Afstandskrav og oplyste afstande.

¹Hvis forureningen øges.

²Gælder kun ved nyanlæg af beholdere til flydende husdyrgødning.

³Gælder kun ved nyanlæg af beholdere uden "fast overdækning" til flydende husdyrgødning fra svin og pelsdyr.

⁴Gælder kun ved nyanlæg af beholdere uden "fast overdækning" til flydende husdyrgødning.

Kommunens vurderinger og bemærkninger

Husdyrlovens § 8:

Som det fremgår af ovenstående tabel er afstandskravene overholdt.

Husdyrlovens § 6:

Ifølge Husdyrlovens § 6 er der forbud mod at etablere anlæg samt foretage udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug for mere end 3 DE inden for 50 m fra nabobeboelser, byzone, sommerhusområde eller lokalplanlagt område til boliger, hvis det medfører forøget forurening. Det eksisterende og planlagte anlæg overholder afstandskravet på 50 m.

Husdyrlovens § 7:

Ifølge Husdyrlovens § 7 er der endvidere forbud mod at etablere, udvide og ændre anlæg for mere end 15 DE, hvis stald eller gødningsopbevaringsanlæg ligger i en afstand på mindre end 10 meter til nærmere bestemt sårbar natur, jf. Husdyrlovens § 7. Som det fremgår af tabel 3, ligger bygningsdelene mere end 3.000 meter fra sårbar natur.

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 20:

Ifølge Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 20 skal nye beholdere for flydende husdyrgødning fra svin og pelsdyr være forsynet med fast overdækning, hvis de er beliggende mindre end 300 m fra nabobeboelser.

Desuden skal alle nye beholdere for flydende husdyrgødning være forsynet med fast overdækning, hvis de er beliggende mindre end 300 m fra de i Husdyrlovens § 7 angivne naturtyper. I stedet for fast overdækning kan der anvendes en teknologi, der er optaget på Miljøstyrelsens teknologiliste, som en teknologi, der kan erstatte fast overdækning.

Der bygges ingen ny gyllebeholder og afstandskravene er ikke relevante.

På baggrund af ovenstående vurderer Randers Kommune, at projektet er i overensstemmelse med afstandskrav fastsat i Husdyrlovens § 6-8 og Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 20.

Opbevaring/håndtering af husdyrgødning

Husdyrbruget forventer at producere ca. 11.073 m³ svinegylle årligt. Husdyrgødningen opbevares i husdyrbrugets to gyllebeholdere på 4.000 m³ og 3.200 m³. Desuden lejes 1.200 m³ kapacitet. Dermed er der en samlet opbevaringskapacitet på ca. 8.500 m³.

Opbevaringskapacitet er beregnet til 9,2 mdr. ($8.500/11.073*12$).

Der er ingen fast pumpe monteret til tømning af gyllebeholderne. Gyllen pumpes fra fortank til de to beholdere.

Kommunens vurderinger og bemærkninger

Randers Kommune vurderer, at der på husdyrbruget bør være en opbevaringskapacitet på mindst 9 måneder. Dette for at undgå udkørsel af gylle under vejrmæssige forhold, som ikke egner sig til udbringning.

Den projekterede opbevaringskapacitet på husdyrbruget svarer til ca. 9 mdr. Kommunen vurderer således, at opbevaringskapaciteten er tilstrækkelig.

Kommunen har i miljøgodkendelsen stillet vilkår om mindst 9 måneders opbevaringskapacitet og vilkår for håndtering af husdyrgødning. Vilkårene er forsat gældende.

Offentliggørelse

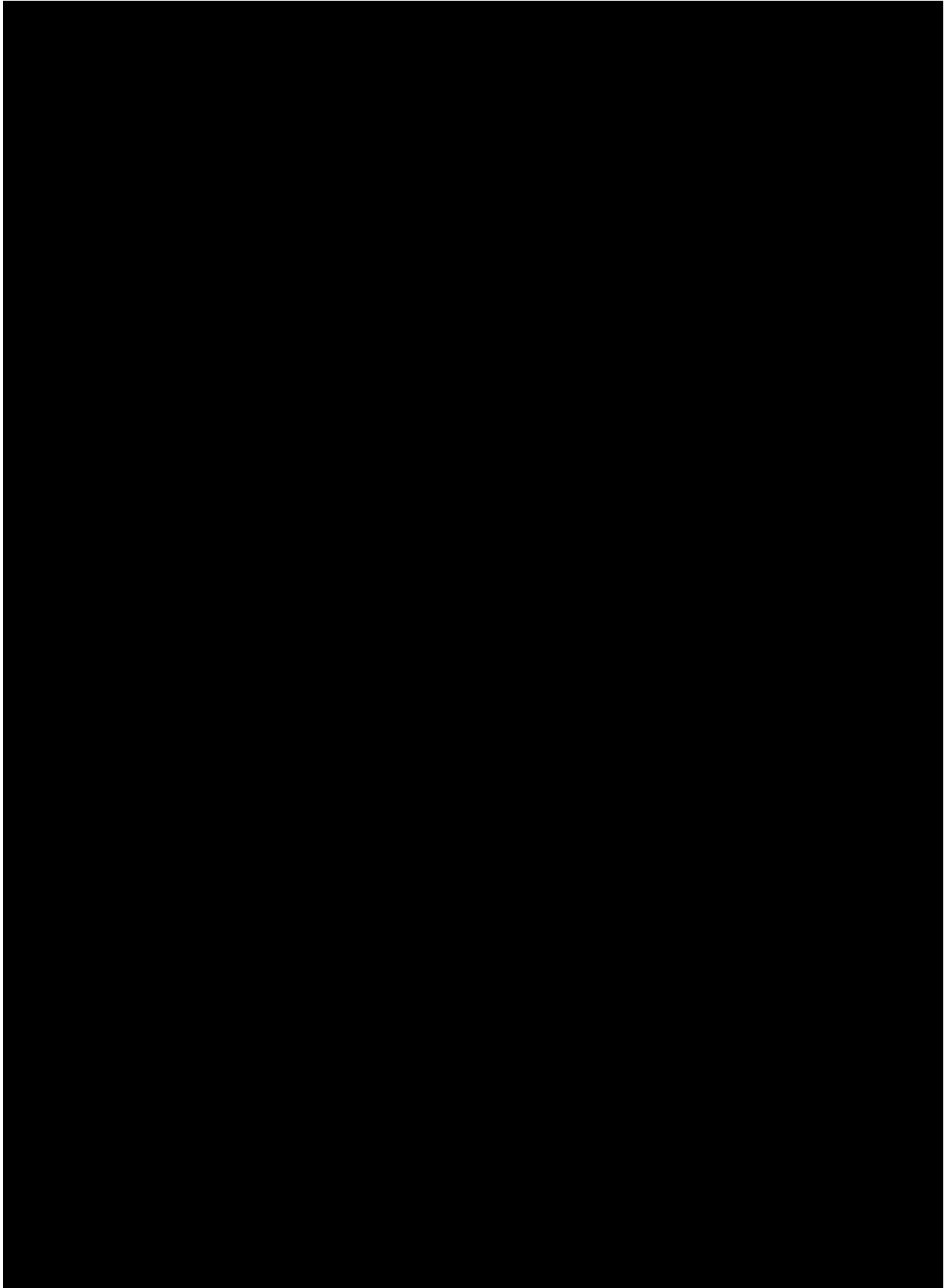
Offentliggørelse af ansøgningen

Randers Kommune har offentliggjort ansøgningen om miljøgodkendelse på Randers Kommunes hjemmeside, randers.dk og i ugeavisen Randers Onsdag den 1. juni 2016. I den forbindelse er der ikke indkommet bemærkninger eller anmodninger om tilsendelse af udkast til miljøgodkendelse.

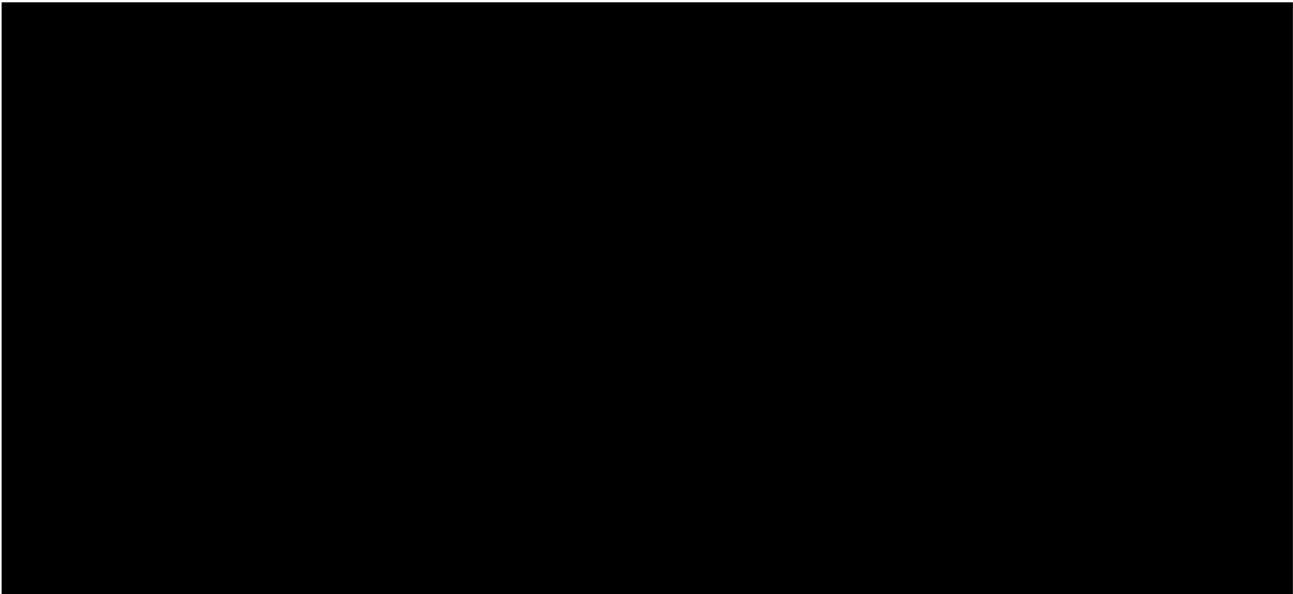
Partshøring

Orientering om udkast til miljøgodkendelse har været fremsendt til følgende (naboer, ejer af forpagtede arealer, vandværk og DN lokalafdeling):

Ejere/medejere samt beboere over 18 år inden for lugtkonsekvensområde (898 m).

Ejere af forpagtede arealer.

Vandværker

Udbyneder Vandværk		rk@rr-havndal.dk
		at@rr-havndal.dk

Orienteringen blev fremsendt den 1. juli 2016. Fristen til at kommentere udkastet var den 27. juli 2016. Der er ikke modtaget bemærkninger.

Offentliggørelse af godkendelsen

Godkendelsen bekendtgøres på Randers Kommunes hjemmeside www.randers.dk den 2. august 2016, som er godkendelsens dato.

Følgende er underrettet om godkendelsen:

- Niels Åge Virenfeldt Nørager, Bruuns Plantage Vej 1, 8970 Havndal, nornager@mail.dk
- Peter Salling Miljørådgivning, Ledvogtervej 116, 9530 Støvring, peter@psmr.dk
- Ovennævnte parter
- Danmarks Naturfredningsforening, dnranders-sager@dn.dk
- DN lokalafdeling v. Christian Halgreen, christian@halgreen.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, post@sportsfiskerforbundet.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, lokalafdeling, ta@sportsfiskerforbundet.dk
- Det Økologiske Råd, husdyr@ecocouncil.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
- Lokalafdelingen Dansk Ornitologisk Forening, randers@dof.dk
- Sundhedsstyrelsen, senord@sst.dk

Klagevejledning

Godkendelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet inden 4 uger fra annoncerings dato - senest den **2. september 2016**.

Klageberettiget er ovennævnte samt enhver, der har væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, som nævnt i husdyrlovens §§ 84, 85, 86 og 87.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Natur- og Miljøklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen kan også findes på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den Randers Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 500. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Randers Kommune. Kommunen videresender herefter anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

En klage over afgørelsen har ikke opsættende virkning, medmindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet. Dette betyder, at afgørelsen straks kan tages i brug, men det sker på eget ansvar, da klageinstansen eventuelt kan ændre eller ophæve afgørelsen.

Søgsmål kan anlægges ved domstolene indtil 6 måneder efter godkendelsens dato.

Bilag:

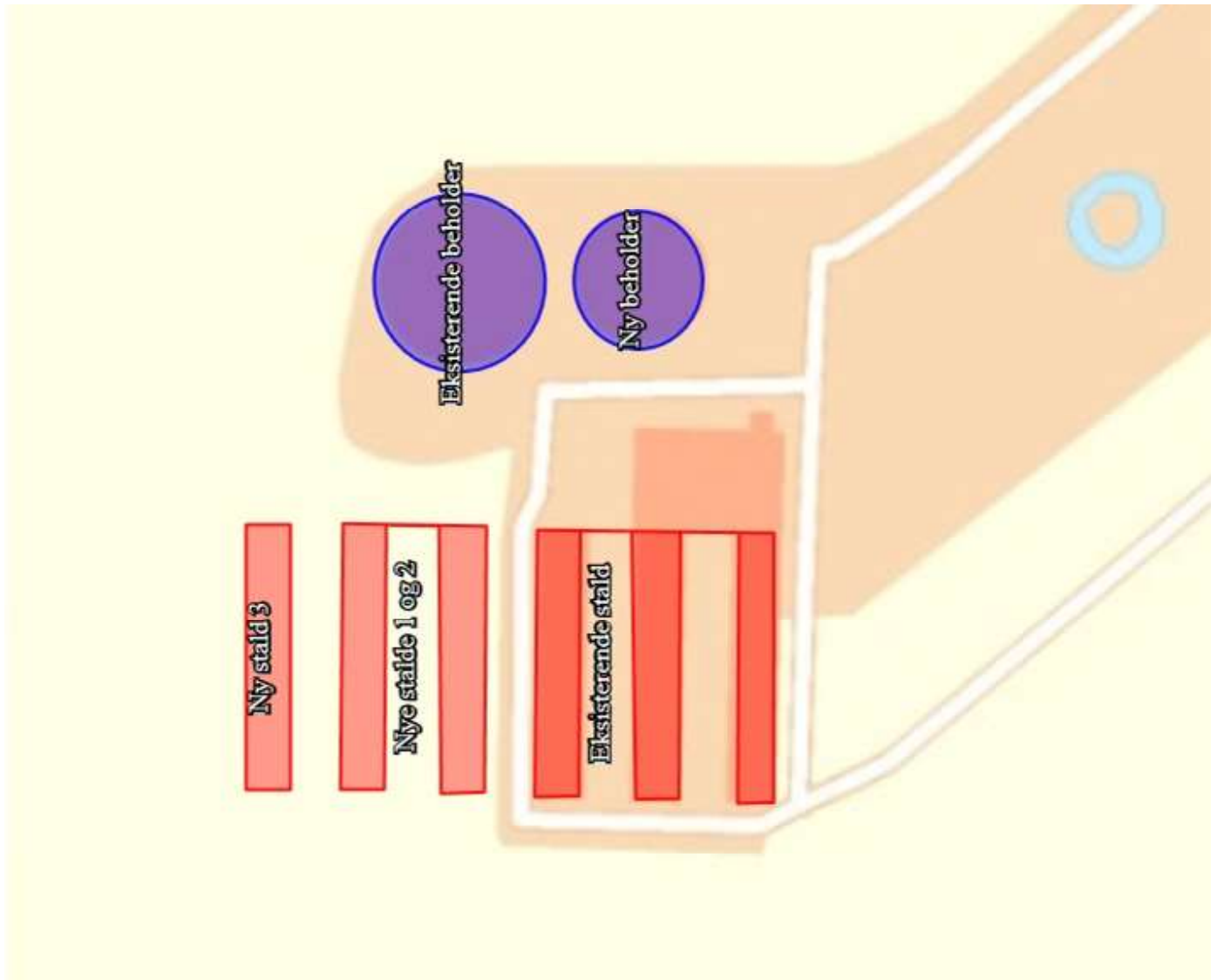
Bilag 1: Situationsplan

Bilag 2a og 2b: Kort over udbringningsarealer

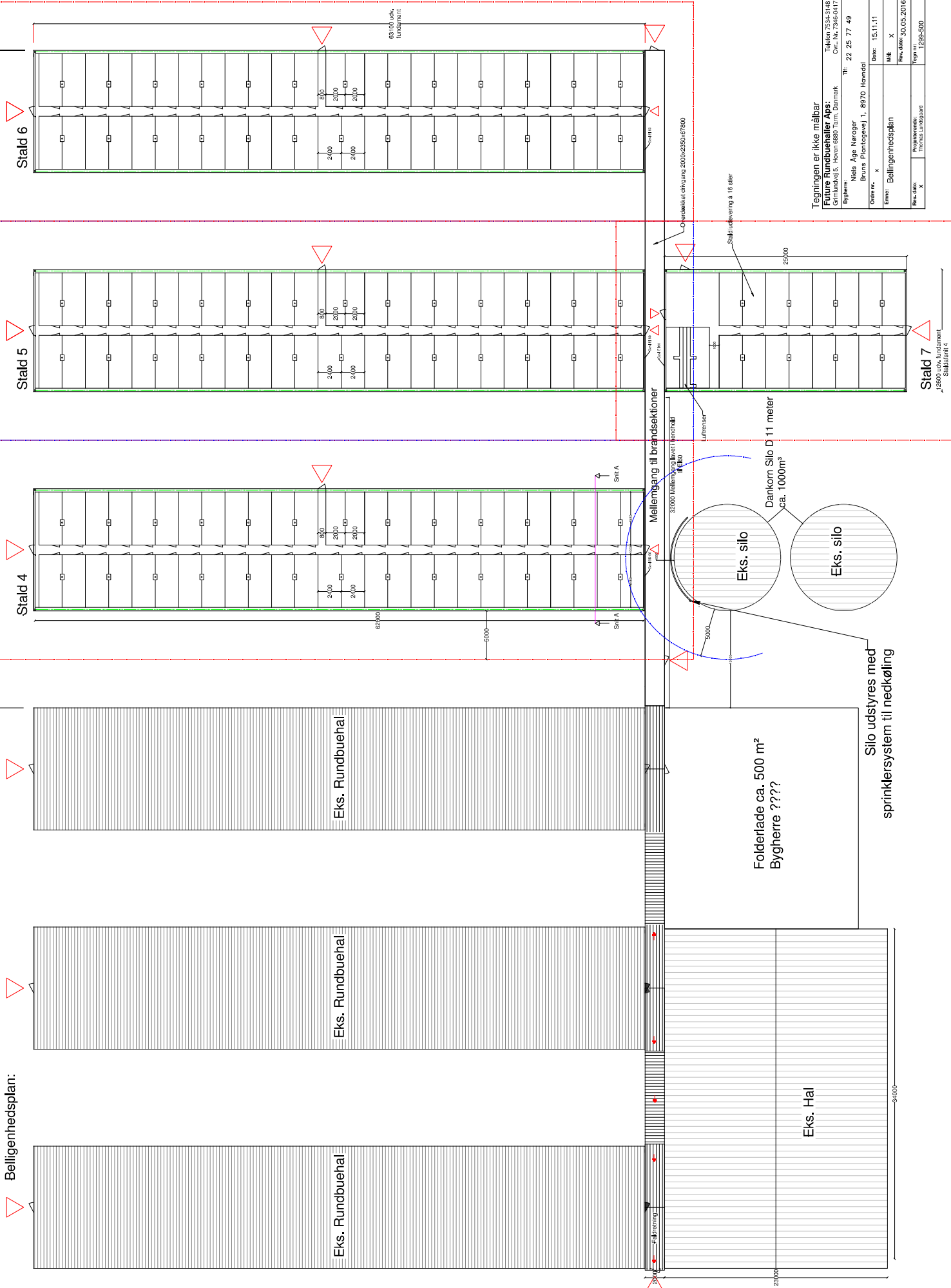
Bilag 3: Korrektionsformel for fosfor

Bilag 4-5: Udlæg af bræmmer

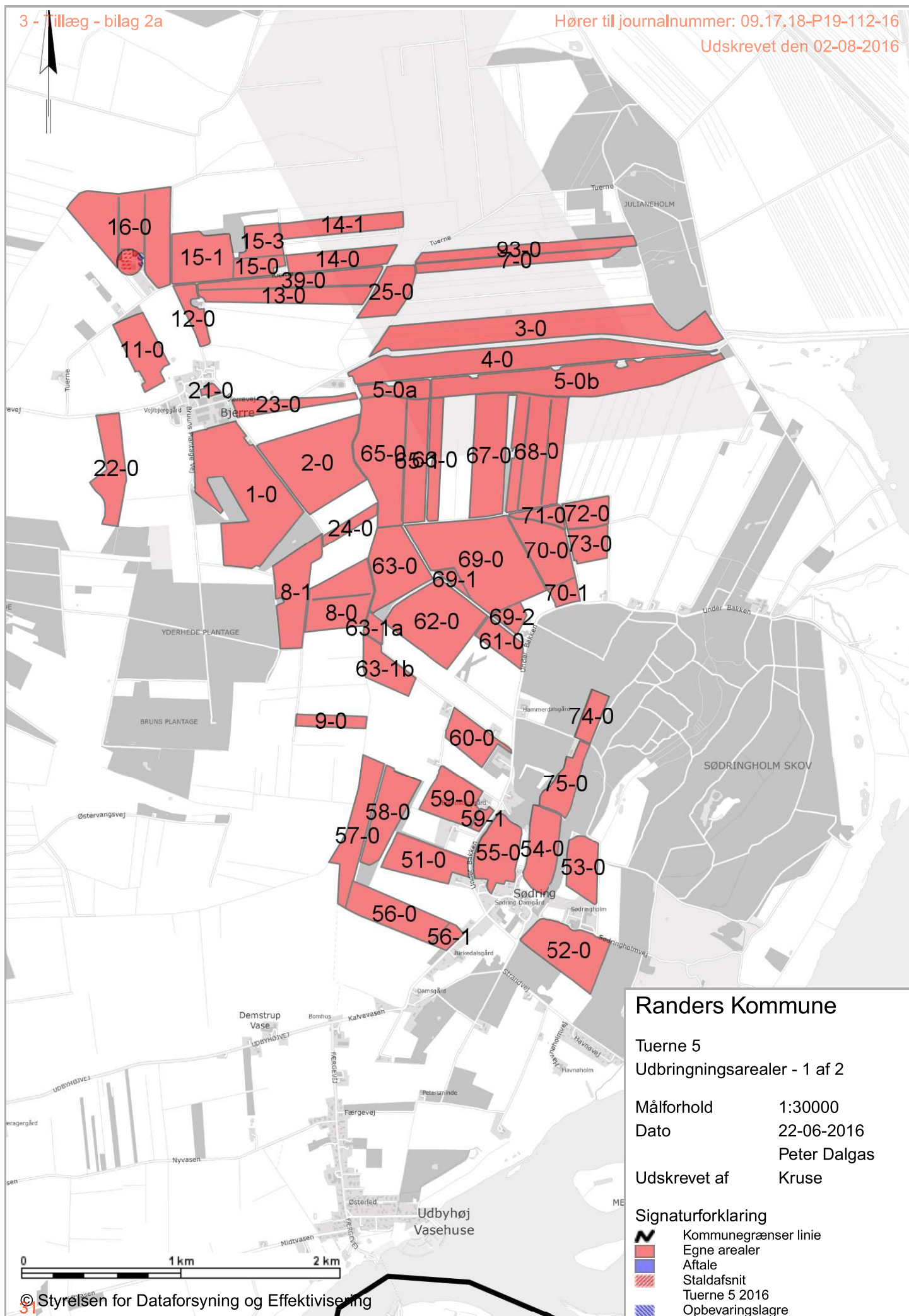
Bilag 6: Naturarealer i forhold til anlæg

Beligenhedsplan:

Tegningen er ikke målbar	
Furus Rundbuehaler A/S:	
Tårnvej 7562-3118 Gårupvej 5, Hovum 8880, Tårn, Danmark	
Bygherre:	Niels Aage Nørsgaard Bruns Plantagevej 1, 8970 Hovndal
Telefon:	22 25 77 49
Dato:	15.11.11
Overensretning:	X
Emne:	Beligenhedsplan
Mål:	X
Projekterende:	Thomas Lundgaard
Rev. dato:	30.05.2016
Projektnr.:	F285-500

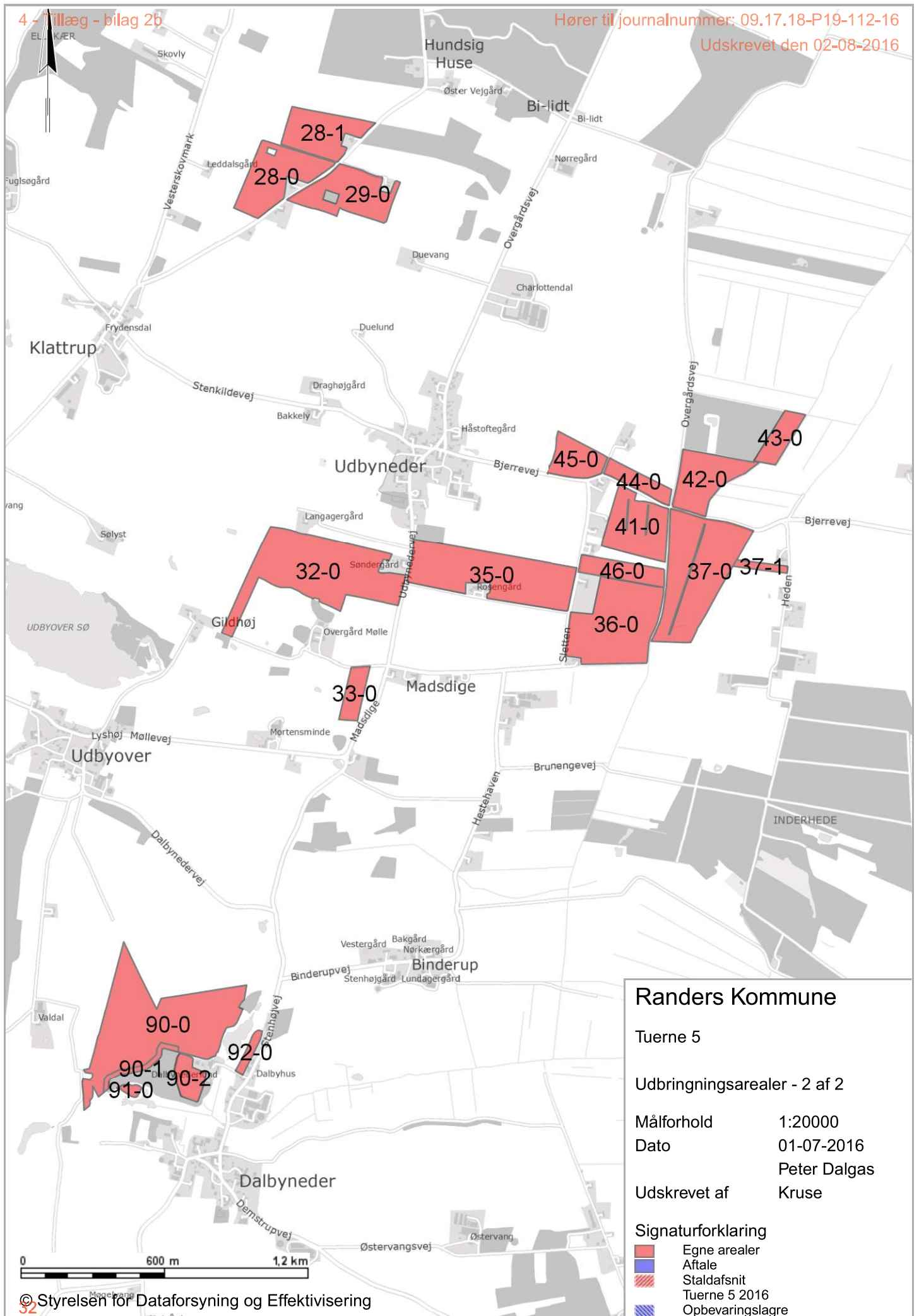

Randers Kommune

Tuerne 5
 Udbringningsarealer - 1 af 2

Målforshold 1:30000
 Dato 22-06-2016
 Peter Dalgas
 Udskrevet af Kruse

- Signaturforklaring**
- Kommunegrænser linie
  - Egne arealer
  - Aftale
  - Staldafsnit
  - Tuerne 5 2016
  - Opbevaringslagre

Randers Kommune

Tuerne 5

Udbringingsarealer - 2 af 2

Målforhold 1:20000

Dato 01-07-2016

Peter Dalgas

Udskrevet af Kruse

Signaturforklaring

- Egne arealer
- Aftale
- Staldafsnit
- Tuerne 5 2016
- Opbevaringslagre

Bilag 3

Tuerne 5

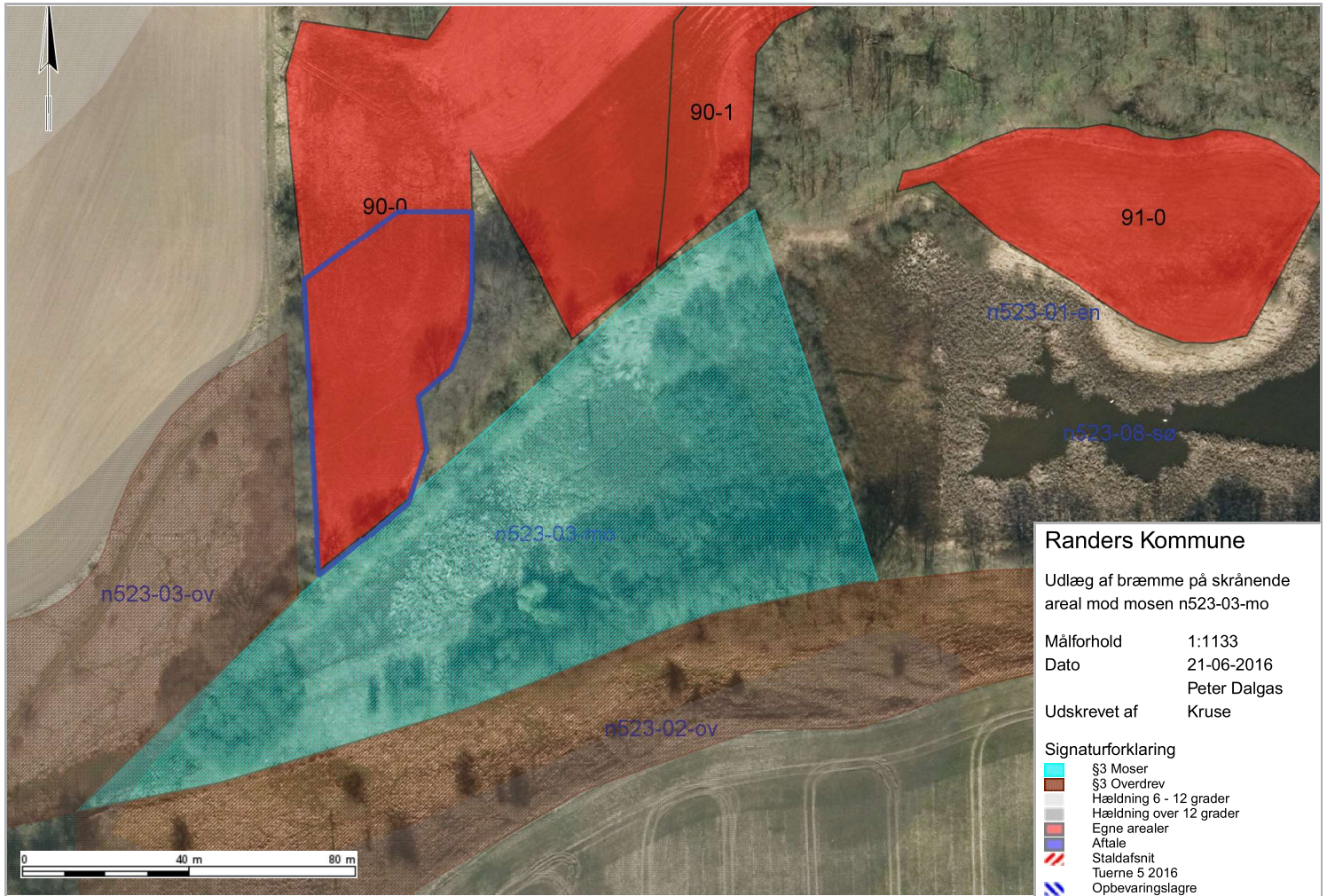
Formler til beregning af P ab dyr

Slagtesvin (32-112 kg), 2,86 FEsv, 4,63 g fosfor pr. FEsv

$$\frac{((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr kg tilvækst} \times \text{g fosfor pr. FEsv} / 1000) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0055 \text{ kg N pr. kg tilvækst})}{1}$$

= 0,62 kg P ab dyr pr. slagtesvin

BEMÆRK: P ab dyr beregnet efter ovenstående formler kan ikke sammenlignes direkte med IT-ansøgningssystemets tal for husdyrgødningens indhold af fosfor. Årsagen er at IT-ansøgningssystemet beregner P ab lager, som også omfatter tilførsel af fosfor med halmstrøelse. P ab lager er desuden afhængig af stalddtype.

Randers Kommune

Fastholdelse af bræmme omkring sø
n521-10-sø

Målforhold 1:2267
Dato 21-06-2016
Peter Dalgas
Udskrevet af Kruse

Signaturforklaring

- §3 Søer
- Egne arealer
- Aftale
- Staldafsnit
- Tuerne 5 2016
- Opbevaringslagre

